

СТАНОВИЩЕ

по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.1 Филология (Общо езиковедие – Когнитивна лингвистика и словообразуване (английски език)), обявен в ДВ, бр. 48 от 28.06.2022 г. ,за нуждите на катедра „Англицистика и американистика“, СУ „Св. Климент Охридски“, с единствен кандидат доц. д-р Александра Божидарова Багашева на доц. д-р Георги Иванов Жечев, Катедра „Романистика“, ФКНФ, СУ „Св. Климент Охридски“ (заповед РД-38-296 от 21.06.2022 г.)

Единствен кандидат по конкурса е доц. д-р Александра Божидарова Багашева.

След като се запознах с документацията, предоставена на научното жури, констатирах, че са налице всички необходими документи и материали за участие в конкурса и че са спазени процесуалните изисквания на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото прилагане и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Кандидатът отговаря и на минималните научни изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“, посочени в същия закон.

Доц. Багашева има магистърска степен по Английска филология в СУ „Св. Кл. Охридски“ от 1995 г. и докторска степен от 2004 г. с дисертация на тема „Езиково кодиране на събитие в перспективата на когнитивната семантика“. От 2004 г. до 2012 г. тя е била асистент, старши асистент и главен асистент, а от 2012 г. е доцент в Катедрата по англицистика и американистика, Факултет по класически и нови филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Доц. Багашева е титуляр на редица университетски дисциплини в трите степени на обучение: бакалавърска, магистърска и докторска. В бакалавърската степен преподава Увод в общото езиковедие, Аналитична граматика, I част, Практически синтаксис, II част, и Семантика. В МП „Език и култура“ води курса Лингвистична антропология, а в МП „Комуникация: език, литература, медии“ - Когнитивни подходи към литературата и културата и Произход и еволюция на човешкия език. В Докторантското училище на ФКНФ преподава Езикови данни и лингвистични модели.

Доц. Багашева е осъществила успешно научно ръководство на двама докторанти: към Великотърновския университет (дисертация, защитена през 2016 г.) и към СУ „Св. Климент Охридски“ (дисертация, защитена през 2022 г.).

Доц. Багашева е участвала в 11 научни проекта, на три от които е била ръководител. Сред тях са Cross-linguistic research into derivational networks (2016 г.),

Нови територии в словообразуването (2013 г.) и Френско-българско контрастивно изследване на англицизацията на общата и специализирана комуникация (2013 г.).

Доц. Багашева е член на International Cognitive Linguistics Association и на Българско дружество за англицистични изследвания. Била е председател на организационния комитет на FTL 5 - International Conference on Figurative Thought and Language (2020) и член на организационните комитети на ParadigMo2 (2021) и на две поредни издания на Word-Formation Theories и на Typology and Universals in Word-Formation (съответно през 2018 г. и 2022 г.)

Член е на редколегиите на периодичните научни издания Съпоставително езикознание (от 2011 г.), Годишник на СУ – ФКНФ – (от 2015 г.) и Филология (от 2017 г.). Член е на борда на ExELL (Explorations in English Language and Linguistics) – международно онлайн издание, Zeitschrift für Wortbildung / Journal of Word Formation (на издателска група Peter Lang - Peter Lang Academic Publishing Group) и на SKASE Journal of Theoretical Linguistics, издание на Slovak Association for the Study of English.

Научните интереси на доц. Багашева са в областта на когнитивната лингвистика и словообразуването, а в последно време и на новосъздаденото направление на културалната лингвистика.

От началото на научната си кариера доц. Багашева е публикувала 2 монографии, 11 студии и 11 статии в научни издания. Автор е на книгата *Reflections on Compounding and Compound Verbs* (2012 г.). Съставител е на книгата *Derivational Networks Across Languages* (De Gruyter, 2020 г.), в която е и автор на една от главите (*Derivational networks in Bulgarian*). Съставител е на научните сборници *Paradigmatic Relations in Word Formation* (2021 г.) от поредицата *Empirical Approaches to Linguistic Theory* на издателство Brill, в което е съавтор на уводната глава и автор на втора глава (*Paradigmaticity in Compounding*), както и на *Traditions and Transitions. Selected papers from the conference held at St Kliment Ohridski University of Sofia 2018*, в два тома.

Била е редактор на броеве от реферираното издание *Italian Journal of Linguistics/Rivista di Linguistica*, на *Textus* и на *SKASE Journal of Theoretical Linguistics*.

Публикациите, представени от доц. Багашева за участие в конкурса дават представа за разширяването на научните ѝ интереси през годините и за задълбочеността на научния ѝ подход.

Статията *Semantic packaging in verb-based compounds in English and Bulgarian* е публикувана през 2013 г. в тематичен брой на *Slavia Meridionalis*, издание на Полската академия на науките, в съавторство с Христо Стаменов и Мария Коларова. В нея се разглеждат два вида сложни думи (вербоцентрични субстантивни сложни думи и сложни глаголи) в двата езика. Авторите използват методите на Естествената морфология и стигат до заключението, че словообразователната система в

българския език се характеризира с по-висока степен на иконичност по отношение поддържането на двойственото единство на знака обяснява наличието на продуктивна схема за сложни глаголи в английския език и липсата на такава в българския, където се предпочита афиксалната деривация. В българския език аналитичност е характерна само за номиналната подсистема.

Compounds, lexicalization patterns and parts-of-speech: English and Bulgarian compound verbs in comparison and contrast е статия, излязла в специален брой на SKASE Journal of theoretical linguistics (издание на Slovak Association for the Study of English), съдържащ избрани доклади от конференцията Universals and Typology in Word-Formation II conference (Šafárik University, Košice, Slovakia, 26-28 август, 2012 г.). Авторката констатира, че сложните глаголи не са чак толкова маргинален тип, колкото изглежда на пръв поглед. При анализа се установява, че конструкционният подход към словообразователната морфология е подходящ за типологични изследвания, тъй като позволява моделирането на езиково специфични локални и средни схеми, които служат като база за аналитични схематични образувания. Този подход позволява да се избегнат всички ограничения, произтичащи от установените класификации на сложните думи (и по-конкретно на сложните глаголи), които се основават предимно на лексикални тълкования на компонентите. Създаването на сложни глаголи в съвременния английски език е продуктивен процес, докато в съвременния български, сложните глаголи изглеждат унаследени. От гледна точка на моделите на лексикализация, в българския език се наблюдава тенденция за предпочитане на участник в ситуацията като компонент в състава на сложния глагол, за сметка на обстоятелства и инструмент.

Compound verbs in English and Bulgarian and the relativity debate е студия, излязла в поредицата Human Cognitive Processing на издателство John Benjamins (Multilingual Cognition and Language Use Processing and typological perspectives, 2014 г.). Александра Багашева показва, че общоприетите називни практики и характерните им продукти в различни езици показват Уорфиански ефекти. Това се проявява ясно като рефлекс на ергативния криптотип, който има различни прояви в българския и английския език. Събитията се концептуализират чрез „самоналагачия се спираловиден каузален цикъл“.

Features of Evaluative Morphology in Bulgarian е публикувана в брой на SKASE Journal of theoretical linguistics от 2015 г. и е реферирана в Web of Science. Този брой на списанието включва избрани доклади от 12th ESSE conference (The European Society for the Study of English), проведена в Кошице (Словакия) през 2014 г. Статията разглежда характеристиките на оценъчната морфология в българския език, доста подценявана област въпреки многобройните публикации по темата. От морфосемантична гледна точка, значенията на оценъчната морфология в българския език са обобщени като „градуална квантификация на обекти, събития и техните характеристики“ като нейно прототипно семантично ядро. Анализът показва, че оценъчната морфология в

българския език илюстрира в пълнота новия радиален модел на семантиката на оценъчната морфология, предложен от Körtvélyessy (2015).

Статията *On verbocentric nominal compounds denoting humans in Bulgarian* е публикувана в друг брой на същото списание и представлява сборник, посветен на словашкия англицист Павол Щекауер. Вербоцентрични сложни съществителни, които назовават човешки същества, се подразделят на ендоцентрични и екзоцентрични (от семантична гледна точка). В ендоцентричната група не се наблюдават процеси на метафорично проектиране, докато екзоцентричните не биха могли да съществуват без последващата роля на метафоризацията в изграждането на лексикалния концепт.

Paradigmatic word-formation, metonymy and compound verbs in English and Bulgarian е част от сборника с доклади от Ninth Mediterranean Morphology Meeting (MMM9) Дубровник, Хърватия, 15-18 септември 2013 г. Александра Багашева отстоява убедеността, че сложните глаголи са автентични сложни думи и че е възможен унифициран анализ, независимо от начина им на възникване (обратна деривация, конверсия или композиция). Чрез възприемането на парадигматичен подход към въпросите на словообразуването и разпознаването на основополагащата роля на метонимията като формална когнитивна операция се изследват характеристиките на този вид глаголи в българския и английския език, като се изхожда от гледна точка на продукта в морфотактичен план, но от процесуална в морфосемантичен план.

“Да сложим ръка” на образността в езика: за ръката като орган на мисленето е част от „Актуални проблеми на съвременната лингвистика“, сборник, публикуван издателството на БАН "Проф. Марин Дринов" през 2016 г. Статията разглежда разбиранята на понятието фигуративност/образност в рамките на разбирането за езика като сложна и адаптивна система. Човешкото тяло, проектирано като образна схема, от която произтичат множество първични дейностни схеми, играе съществена роля в тази система. Абстрактни значения се създават чрез серии от метонимични връзки. Защишава се тезата, че фигуративността/образността е въпрос за избор на презентационни рамки, свързани с непосредствената визуализация, а не с вторични концептуализации.

The Semantics and Morphology of Identity Enhancement in the Lexicons of Bulgarian and English е глава в том 5 на поредицата на издателство Peter Lang Studies in Linguistics, Anglophone Literatures and Cultures: English versus Slavic. Lexicon in a Morphological and Semantic Perspective (2017). Главата се фокусира върху изследване на подсилване на идентичността като един от семантичните компоненти на интензификацията в контрастивен план в българския и в английския език. Стига се до извода за изоморфност на форма и съдържание при изразяването на този вид значение в интензификацията.

On a subclass of nominal compounds in Bulgarian: The nature of phrasal compounds е четвъртата глава в поредицата Morphological Investigations на берлинското

издателство Language Science Press, том 1: Further investigations into the nature of phrasal compounding (2017 г.). Главата разглежда рядко словообразователно явление в българския език – т. нар. фразови композитуми, които са жанрово ограничени - характерни са за лайфстайл списания и за професионалния жаргон на туризма. Потенциалът им може да бъде метакомуникативен, метонимичен или фиктивен.

Cultural Conceptualisations of MOUTH, LIPS, TONGUE, and TEETH in Bulgarian and English е глава в том 1 на поредицата на издателство Springer *Advances in Cultural Linguistics*, първото издание, което събира публикации в новосъздадената област на Културалната лингвистика. Проследяват се метонимните рефлексии уста/mouth в контекста на „вълпъщаването посредством частите на тялото“ в английския и българския език. Анализът се концентрира върху фразеологизмите като „точки на насищане“, които разкриват спецификите на културните концептуализации, отразени в тези езикови продукти.

Монографията *Prototypes, metonymy and word formation* е рецензирана от двама водещи специалисти в областта на когнитивната лингвистика и англицистиката: проф. Щекауер от Университета на Кошице (Словакия) и проф. Венсан Рене от Университета Лион 2 (Франция), ръководител на екипа на Център за изследвания по приложна лингвистика в Лион. Александра Багашева разглежда сложността на проблематиката, свързана със сложните думи, и значимата роля на парадигматичността, аналогията и метонимията, разглеждани като формални когнитивни операции в създаването и интерпретирането на сложни думи. В рамките на когнитивистиката, конструктивизма но и от психоцентрична гледна точка, се разглеждат иконичността и прототипичността като основни механизми в създаването и интерпретирането на субординативни сложни съществителни в българския език, на редупликативни сложни думи в българския и английския език, на сложни глаголи в английския език. Тези категории се разглеждат като продукти на стратегията „максимизиране на възможностите“, чрез която говорещите активизират намиращите се в съзнанието им следи от словотворческа дейност. Метонимията и словообразуването не са два алтернативни, съперничаещи си механизма за лексикализиране на концепти, а по-скоро метонимията стои йерархично по-високо и се отразява по специфичен начин и в словообразуването.

s central for linguistic patterns and indispensable for a paradigmatic understanding of word formation phenomena. a new compound lexeme goes through the motions of innovation, variation and change → those that survive easily find their niche in the dynamic ecosystem of language

В заключение смятам, че кандидатурата на доц. Александра Багашева отговаря напълно на изискванията на чл. 24, ал. 1 от ЗРАСРБ. Представените от нея публикации са показателни за научното ѝ ниво и в частност за експертния ѝ опит в областта на когнитивната лингвистика и словообразуването, на културалната лингвистика и семантиката на английския и на българския език. Налице е и изискваната според чл. 24, ал. 3 от ЗРАСРБ преподавателска натовареност.

Приносителите, уменията и компетенциите, демонстрирани в представените публикации, както и опитът ѝ в преподавателската дейност, в научните проекти и участието ѝ в международни мрежи на езиковеди ми дават основание да изкажа с убеденост положително становище за избора на доц. Александра Багашева за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.1. Филология (Общо езикознание – Когнитивна лингвистика и словообразуване (английски език)).

София, 07.11.2022 г.

доц. д-р Георги Жечев